

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 26.12.2020 г.
COM(2020) 857 final/2

COM(2020) 857 final of 25.12.2020 downgraded on 26.12.2020.

Препоръка за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

за одобряване на сключването от Европейската комисия на Споразумението за сътрудничество между правителството на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия и Европейската общност за атомна енергия относно безопасното използване на ядрената енергия за мирни цели и сключването от Европейската комисия, от името на Европейската общност за атомна енергия, на Споразумението за търговия и сътрудничество между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия, от една страна, и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия, от друга страна

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

• Основания и цели на предложението

На 29 март 2017 г. Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия (наричано по-нататък „Обединеното кралство“) нотифицира Европейския съвет съгласно член 50 от Договора за Европейския съюз (ДЕС) за намерението си да се оттегли от Европейския съюз и от Европейската общност за атомна енергия (наричана по-нататък „Евратом“ или „Общността“).

След като беше оправомощена от Съвета на 22 май 2017 г., Комисията договори споразумение с Обединеното кралство, в което се определят договореностите за неговото оттегляне от Европейския съюз и от Европейската общност за атомна енергия. На 30 януари 2020 г., след одобрението на Европейския парламент, Съветът прие Решение (ЕС) 2020/135¹ относно сключването, от името на Европейския съюз и на Европейската общност за атомна енергия, на Споразумението за оттегляне на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия от Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия (наричано по-нататък „Споразумението за оттегляне“). Споразумението за оттегляне влезе в сила на 1 февруари 2020 г. и предвижда преходен период, през който правото на Съюза се прилага спрямо и в Обединеното кралство в съответствие с посоченото споразумение. Този период ще изтече на 31 декември 2020 г.

В насоките си от 23 март 2018 г. Европейският съвет потвърди решимостта на Съюза да поддържа в бъдеще възможно най-близко партньорство с Обединеното кралство. Според тези насоки партньорството следва да обхваща търговското и икономическото сътрудничество, както и други области. Европейският съвет определи тези насоки с оглед на цялостното разбиране за рамката за бъдещите отношения, която трябваше да бъде разработена в политическа декларация, договорена между Съюза и Обединеното кралство, която придружава Споразумението за оттегляне и е посочена в него.

В Политическата декларация, придружаваща Споразумението за оттегляне (наричана по-нататък „Политическата декларация“), се определя рамката за бъдещите отношения между Европейския съюз и Обединеното кралство². Тя установява параметрите на „амбициозно, широко, задълбочено и гъвкаво партньорство в сферите на търговското и икономическото сътрудничество, в чиято основа е залегло всеобхватно и балансирано споразумение за свободна търговия, на правоприлагането и наказателното правосъдие, на външната политика, на сигурността и отбраната и на по-широки области на сътрудничество.“ По отношение на областта на ядрената енергия за граждански цели в Политическата декларация се посочва: „[о]тчитайки значението на ядрената безопасност и неразпространението на ядрено оръжие, бъдещите отношения следва да включват широкообхватно споразумение за сътрудничество в ядрената област между Европейската общност за атомна енергия (Евратом) и Обединеното кралство по отношение на използването на ядрена енергия за мирни цели, основано на ангажименти спрямо съществуващите високи стандарти за ядрена безопасност на страните.“ В нея

¹ Решение (ЕС) 2020/135 на Съвета от 30 януари 2020 г. относно сключването на Споразумението за оттегляне на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия от Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия (ОВ L 29, 31.1.2020 г., стр. 1).

² Политическа декларация, очертаваща рамката на бъдещите отношения между Европейския съюз и Обединеното кралство (ОВ С 34, 31.1.2020 г., стр. 1).

по-нататък се посочва: „[...] намерението на Обединеното кралство да бъде асоциирано с програмите за научни изследвания и обучение на Евратом.“

В член 184 от Споразумението за оттегляне се предвижда, че „Европейският съюз и Обединеното кралство полагат всички усилия, добросъвестно и при пълно зачитане на съответния им правен ред, да предприемат необходимите стъпки за договаряне във възможно най-кратък срок на споразуменията, уреждащи бъдещите им отношения, посочени в Политическата декларация от 17 декември 2019 г., и за провеждане на съответните процедури за ратифициране или сключване на тези споразумения с цел да се гарантира, че тези споразумения се прилагат, доколкото е възможно, считано от края на преходния период.“

На 25 февруари 2020 г. Съветът прие Решение (ЕС, Евратом) 2020/266³ за разрешаване на започването на преговори за ново споразумение за партньорство с Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия и указанията за водене на преговори в допълнението към това решение за договарянето на ново партньорство с Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия (наричани по-нататък „указания за водене за преговори“). Комисията бе определена за преговарящ от страна на Съюза.

Във връзка с ядрената енергия за граждански цели в указанията за водене на преговори се посочва, между другото, че: „[ц]елта на преговорите е да се установи ново партньорство между Съюза и — когато е целесъобразно, Евратом — и Обединеното кралство, което е всеобхватно и обхваща областите от интерес, посочени в Политическата декларация [...]“, както и че „[к]ато отчита значението на ядрената безопасност, радиационната защита и неразпространението на ядрени оръжия, предвиденото партньорство следва да включва разпоредби за широкообхватно сътрудничество между Евратом и Обединеното кралство в областта на използването на ядрената енергия за мирни цели“.

Такова споразумение ще позволи на Обединеното кралство и на Евратом да установят сътрудничество в няколко области на ядрената енергия, включително в областта на ядрените изследвания. В Политическата декларация се подчертава интересът на Обединеното кралство да бъде асоциирано с програмата на Евратом за научни изследвания, а в указанията за водене на преговори се посочва, че с предвижданото партньорство следва да бъдат установени общи принципи, ред и условия за участието и за приноса на Обединеното кралство в програмите на Съюза и на Евратом, предмет на условията, определени в съответните инструменти. Като се има предвид, че Обединеното кралство разполага с дългогодишен експертен опит в областта на ядрените изследвания, по-специално в областта на термоядрената енергия, както и че Евратом участва на международно равнище в развитието на тази област, това асоцииране би било от полза както за Евратом, така и за Обединеното кралство. По-конкретно, асоциирането ще позволи на Обединеното кралство да участва като асоциирана трета държава в програмата на Евратом за научни изследвания и в европейските дейности в областта на термоядрения синтез, включително дейностите на ITER, посредством членството си като трета държава в Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия („термоядрен синтез за енергия“).

³ Решение (ЕС, Евратом) 2020/266 на Съвета за разрешаване на започването на преговори за ново споразумение за партньорство с Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия (ОВ L 58, 27.2.2020 г., стр. 53).

Комисията проведе преговорите в рамката, определена в указанията за водене на преговори от 25 февруари 2020 г., в консултация с Корепер и работната група „Обединено кралство“ на Съвета.

В резултат на проведените преговори страните се споразумяха на равнище преговарящи за Споразумение за сътрудничество относно безопасното използване на ядрената енергия за мирни цели („Споразумението по Евратом“), както и за Споразумение за търговия и сътрудничество между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия, от една страна, и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия, от друга страна, („Споразумението за търговия и сътрудничество“).

Влизането в сила на Споразумението за търговия и сътрудничество е въпрос от особена спешност. Обединеното кралство, като предишна държава членка, има обширни връзки със Съюза в широк спектър от икономически и други области. Ако след 31 декември 2020 г. няма приложима уредба, уреждаща отношенията между Съюза и Обединеното кралство, тези отношения ще бъдат значително нарушени във вреда на физическите лица, предприятията и другите заинтересовани страни. Оказа се възможно преговорите да приключат едва на много късен етап преди изтичането на преходния период. Закъснелите процедури не следва да застрашават демократичния контрол, упражняван от Европейския парламент в съответствие с Договорите. С оглед на тези извънредни обстоятелства и с оглед на съгласуваността с отделната процедура за подписване и временно прилагане на Споразумението за търговия и сътрудничество от името на Съюза Комисията препоръчва споразумението да се прилага временно и по отношение на въпроси от компетентността на Евратом.

- **Съгласуваност с действащите разпоредби в тази област на политиката**

Както в насоките на Европейския съвет от 23 март 2018 г., така и в Политическата декларация се призовава за тясно партньорство между Съюза и Обединеното кралство в бъдеще.

В Споразумението по Евратом се потвърждава ясният ангажимент на двете страни за неразпространение на ядрено оръжие и за високо равнище на ядрена безопасност, за да се гарантира безопасното използване на ядрената енергия за мирни цели. То е в съответствие с политиката на Общността в областта на сигурността на енергийните доставки. С цел продължаването на цялостните отношения на сътрудничество между Евратом и Обединеното кралство значението на сключването на това отделно споразумение по Евратом се основава главно на взаимния интерес от установяване на стабилна правна рамка, с което ще бъде укрепено равноправното и реципрочно сътрудничество относно безопасното използване на ядрената енергия за мирни цели и ще бъде улеснен обменът на ядрени материали, оборудване и технологии, като се има предвид фактът, че Обединеното кралство играе важна роля в областта на ядрената енергия за граждански цели, както и че са налице значителни взаимовръзки между страните в тази област.

За Евратом особеният интерес от сключването на това споразумение произтича от факта, че с него се гарантира непрекъснато сътрудничество в областта на ядрената безопасност, ядрените гаранции, изследванията и развойната дейност в ядрената област и се дава възможност за подходящо равнище на гаранции, физическа защита и стандарти за контрол върху износа. Със Споразумението по Евратом допълнително се улеснява ядрената търговия между страните и с други трети държави, с които Общността има подобни споразумения за сътрудничество. Със Споразумението по

Евратом също така се гарантира, че принципите на общия ядрен пазар съгласно Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия („Договорът за Евратом“) се прилагат към изделията, предмет на Споразумението, и се изисква преносът на такива изделия и предоставянето на съответните услуги да се провеждат при справедливи търговски условия.

Със сключването на Споразумението по Евратом ще се създаде дългосрочна и стабилна рамка за двете страни и техните правителства и промишлени оператори, в която би могло да се осъществява такова сътрудничество, както и ще се насърчи и улесни сътрудничеството в сферата на научноизследователската и развойната дейност в областта на ядрената енергия въз основа на взаимна полза, равенство и реципрочност.

Споразумението по Евратом се основава на съществуващи споразумения в тази област, като понастоящем има осем действащи споразумения по Евратом за ядрено сътрудничество с трети държави (със САЩ, Канада, Австралия, Япония, Казахстан, Узбекистан, Украйна и Аржентина).

Новостта на това споразумение по Евратом е, че то съдържа по-широки и по-амбициозни разпоредби относно сътрудничеството в областта на ядрената безопасност в съответствие с Политическата декларация, и относно преноса на ядрени технологии в съответствие с указанията за водене на преговори.

Сътрудничеството в областта на ядрените изследвания, по-специално асоциирането на Обединеното кралство като трета държава към програмата за научни изследвания на Евратом и дейностите на съвместното предприятие „Термоядрен синтез за енергия“ ще позволи на Обединеното кралство да продължи да споделя своя експертен опит в областта на дейностите за ядрено делене и термоядрен синтез, включително дейностите, свързани с ITER. Асоциирането ще се осъществи чрез Споразумението за търговия и сътрудничество и протоколите към него и ще бъде от основно значение за развитието на европейските ядрени изследвания, в които Обединеното кралство бе основен участник като държава членка на Евратом.

- **Съгласуваност с други политики на Съюза и на Европейската общност за атомна енергия**

Споразумението по Евратом допълва Споразумението за търговия и сътрудничество, зачита изцяло Договорите и запазва целостта и автономността на правния ред на Европейската общност за атомна енергия и на Европейския съюз. С него се насърчават ценностите, целите и интересите на Европейската общност за атомна енергия и на Европейския съюз и се гарантират последователността, ефективността и приемствеността на нейните политики и действия.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

Конкретното правно основание за водене на преговори и сключване на Споразумението по Евратом, както и на Споразумението за търговия и сътрудничество по отношение на въпросите от компетентността на Европейската общност за атомна енергия, е член 101 от Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия.

3. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ

- **Подробно разяснение на отделните разпоредби на предложението**

Обхватът на сътрудничеството, предвидено в Споразумението за Евратом, е цялостен и в съответствие с указанията за водене на преговори на Съвета от 25 февруари 2020 г. То включва области на интерес, посочени в Политическата декларация.

Споразумението по Евратом зачита автономността на процеса на вземане на решения на Евратом и на Съюза, както и техния правен ред, целостта на техния единен пазар, включително общия ядрен пазар. Споразумението по Евратом отразява статуса на Обединеното кралство като трета държава, която не може да има същите права и да се ползва от същите предимства като член на Европейския съюз и на Общността Евратом. Споразумението по Евратом се основава на рамка за управление, която е типична за съществуващите споразумения по Евратом за ядрено сътрудничество.

Проектът на предложение на Комисията за споразумение по Евратом се състои от 25 члена и едно приложение.

В член 1 се определя целта на Споразумението по Евратом, която е да се предостави рамка за сътрудничество между Евратом и Обединеното кралство относно използването на ядрената енергия за мирни цели въз основа на взаимна полза и реципрочност и без да се засягат съответните компетенции на всяка една от страните.

В член 2 се съдържат определения. Обхватът и формите на ядрено сътрудничество (членове 3 и 4) включват главно пренос на ядрен и на неядрен материал, оборудване и технологии; ядрени гаранции; физическа защита; научноизследователска и развойна дейност в областта на ядрената енергия, безопасно управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, включително геоложко погребване; ядрена безопасност и радиационна защита, включително аварийна готовност и наблюдение на нивата на радиоактивност в околната среда; използване на радиоизотопи и радиация в селското стопанство, промишлеността, медицината и научните изследвания; регулаторни аспекти на използването на ядрената енергия за мирни цели; обмен на информация в области от взаимен интерес, като например ядрени гаранции, ядрена безопасност, нива на радиоактивност в околната среда и доставки на радиоизотопи и др.

В допълнение, в Споразумението по Евратом се определят изделията, предмет на това споразумение (член 5). Подчертава се, че ядрените материали са предмет на специални разпоредби за гаранции (за Общността: предпазните мерки по Евратом съгласно Договора за Евратом и гаранциите на МААЕ и допълнителните протоколи към него; за Обединеното кралство: националната система за гаранции и гаранциите на МААЕ и допълнителните протоколи към нея) (член 6). Споразумението по Евратом съдържа един член относно физическата защита (член 7).

В член 8 от Споразумението по Евратом се гарантира, че Обединеното кралство продължава да поддържа подходящо равнище на ядрена защита, и че Евратом и Обединеното кралство продължават да работят заедно за непрекъснатото подобряване на международните стандарти и конвенции за ядрена безопасност и за тяхното изпълнение; в него се предвижда също така продължаване на сътрудничеството чрез евентуалното участие на Обединеното кралство като трета държава в различни системи и групи на Общността, като например в установените общностни системи за наблюдение и обмен на информация относно нивата на радиоактивност в околната

среда (Системата на Европейската общност за ранен обмен на информация в случай на радиационна опасност (ECURIE) и Европейската платформа за обмен на радиологични данни (EURDEP), както и в Групата на европейските регулатори в областта на ядрената безопасност (ENSREG).

Споразумението по Евратом съдържа също разпоредби относно преноса и повторния пренос на ядрени изделия, предмет на Споразумението, и относно улесняването на търговията (член 9). В него също така се предвижда съгласувана рамка, в която двете страни могат да извършват дейности по обогатяването и преработката (членове 10 и 11).

Споразумението по Евратом съдържа също така разпоредби относно сътрудничеството в областта на научноизследователската и развойната дейност в ядрената област, които могат да включват участие на Обединеното кралство като трета държава в програмите и дейностите за научни изследвания и обучение на Общността; и членството на Обединеното кралство в Европейското съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия — „термоядрен синтез за енергия“ в съответствие с условията, посочени в Споразумението за търговия и сътрудничество (член 12).

Следват конкретни разпоредби относно обмена на информация и технически експертен опит (член 13), интелектуална собственост (член 14), административни договорености (член 15) и разпоредби за прилагане (член 16). С цел да се гарантира безпроблемното прилагане и изпълнение на Споразумението по Евратом са добавени специални членове относно приложимото право (член 17), съществуващите споразумения (член 18), съвместния комитет (член 19), консултациите (член 20), уреждането на спорове (член 21), прекратяването на сътрудничеството в случай на сериозно нарушение (член 22), измененията (член 23), влизането в сила и срока на действие (член 24) и автентичните текстове (член 25).

Приложението съдържа специални разпоредби относно преработката.

Чрез протокол към пета част от Споразумението за търговия и сътрудничество Обединеното кралство ще участва като асоциирана трета държава в програмата на Евратом за научни изследвания. Обединеното кралство ще стане също така член като асоциирана трета държава на съвместното предприятие „Термоядрения синтез за енергия“. Асоциирането ще бъде в съответствие с Решението на Съвета от 27 март 2007 г. за създаване на „Термоядрен синтез за енергия“ и приложения към него устав, изменено или подлежащо на изменение в бъдеще, с което ще се допринесе за бъдещото научно и технологично сътрудничество в областта на контролирания термоядрен синтез чрез асоциирането на Обединеното кралство към програмата на Евратом.

Чрез Споразумението за търговия и сътрудничество субекти от Обединеното кралство могат да участват в преки действия на Съвместния изследователски център.

Особеностите на участието на Обединеното кралство като асоциирана трета държава в програмата на Евратом за научни изследвания и в дейностите в областта на термоядрения синтез, провеждани от съвместното предприятие „Термоядрения синтез за енергия“, включително дейностите на „ITER“, са подробно описани в протокол към пета част от Споразумението за търговия и сътрудничество.

4. СКЛЮЧВАНЕ

Комисията счита, че както Споразумението за търговия и сътрудничество, така и Споразумението по Евратом, чието приемане се предлага:

- са в съответствие с указанията за водене на преговори, публикувани от Съвета на 25 февруари 2020 г.;
- потвърждават ясния ангажимент на двете страни за неразпространение на ядрено оръжие и за непрекъснато високо равнище на ядрена безопасност, за да се гарантира безопасното използване на ядрената енергия за мирни цели;
- са в съответствие с политиката на Общността в областта на сигурността на енергийните доставки;
- ще укрепят още повече много добрите отношения между ЕС и Обединеното кралство в сферата на сътрудничеството в областта на енергийната политика; и
- ще укрепят още повече сътрудничеството между страните в научноизследователската дейност в ядрената област, по-конкретно относно развитието на термоядрения синтез на енергия.

С оглед на това Комисията препоръчва на Съвета да одобри по силата на член 101, втора алинея от Договора за Евратом Споразумението за търговия и сътрудничество и Споразумението за сътрудничество между правителството на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия и Европейската общност за атомна енергия относно безопасното използване на ядрената енергия за мирни цели, което е приложено към настоящата препоръка.

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

за одобряване на сключването от Европейската комисия на Споразумението за сътрудничество между правителството на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия и Европейската общност за атомна енергия относно безопасното използване на ядрената енергия за мирни цели и сключването от Европейската комисия, от името на Европейската общност за атомна енергия, на Споразумението за търговия и сътрудничество между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия, от една страна, и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия, от друга страна

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия (наричана по-нататък „Евратом“), и по-специално член 101, втора алинея от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като има предвид, че:

- (1) На 25 февруари 2020 г. Съветът оправомощи Европейската комисия да започне преговори с Обединеното кралство за ново споразумение за партньорство. В резултат на проведените преговори страните договориха на равнище преговарящи Споразумение за търговия и сътрудничество между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия, от една страна, и Обединеното кралство, от друга страна („Споразумението за търговия и сътрудничество“) и Споразумение за сътрудничество между правителството на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия и Европейската общност за атомна енергия относно безопасното използване на ядрената енергия за мирни цели.
- (2) Споразумението за търговия и сътрудничество обхваща въпроси от компетентността на Европейската общност за атомна енергия („Общността“), а именно асоциирането към програмата на Евратом за научни изследвания и обучение и към Европейското съвместно предприятие за ITER, управлявано съгласно разпоредбите на пета част от Споразумението за търговия и сътрудничество [Участие в програмите на съюза, добро финансово управление и финансови разпоредби]. Ето защо Споразумението за търговия и сътрудничество следва да бъде сключено и от името на Общността, що се отнася до въпросите, попадащи в приложното поле на Договора за Евратом. Подписването и сключването на Споразумението за търговия и сътрудничество от името на Европейския съюз е предмет на отделна процедура.
- (3) Припомня се, че проекти на двустранни споразумения между държава членка на Общността и Обединеното кралство в рамките на Договора за Евратом, включително споразумения за обмен на научна или промишлена информация в областта на ядрената енергия, могат да бъдат сключвани, при условие че са

спазени условията и процедурните изисквания, посочени в членове 29 и 103 от този договор.

- (4) Следва да се одобри сключването от Комисията на Споразумението за сътрудничество между правителството на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия и Европейската общност за атомна енергия относно безопасното използване на ядрената енергия за мирни цели.
- (5) Следва да се одобри сключването от Комисията, от името на Европейската общност за атомна енергия, на Споразумението за търговия и сътрудничество.
- (6) Влизането в сила на Споразумението за търговия и сътрудничество е въпрос от особена спешност. Обединеното кралство, като предишна държава членка, има обширни връзки със Съюза в широк спектър от икономически и други области. Ако след края на преходния период на 31 декември 2020 г. няма приложима уредба, уреждаща отношенията между Съюза и Обединеното кралство, тези отношения ще бъдат значително нарушени във вреда на физическите лица, предприятията и другите заинтересовани страни. Предвид извънредното положение на Обединеното кралство по отношение на Съюза спешността на ситуацията поради приключващия на 31 декември 2020 г. с преходен период, както и необходимостта да се даде достатъчно време на Европейския парламент и на Съвета да разгледат с подобаващо внимание текста на Споразумението за търговия и сътрудничество, това споразумение следва да се прилага временно, включително по отношение на въпроси от компетентността на Европейската общност за атомна енергия. Временното прилагане следва да бъде ограничено във времето, както е посочено в член FINPROV.11(2) [Влизане в сила и временно прилагане] на Споразумението за търговия и сътрудничество,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Одобрява се сключването от Комисията, от името на Европейската общност за атомна енергия, на Споразумението за сътрудничество между правителството на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия и Европейската общност за атомна енергия относно безопасното използване на ядрената енергия за мирни цели.

Одобрява се сключването от Комисията, от името на Европейската общност за атомна енергия, на Споразумението за търговия и сътрудничество между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия, от една страна, и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия, от друга страна, включително неговите разпоредби относно временното прилагане, по отношение на въпросите, попадащи в обхвата на Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия.

Текстовете на Споразуменията са приложени към настоящото решение.

Член 2

Настоящото решение влиза в сила в деня на приемането му.

Съставено в Брюксел на 26.12.2020 година.

За Съвета
Председател